

МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «АГРОІНЖЕНЕРІЯ»

Метою моніторингу було вивчення рівня задоволеності здобувачами вищої освіти якістю освітнього процесу ТДАТУ з метою вдосконалення якості вищої освіти. Анкетування проведено в 1 семестрі 2019-2020 навч. року.

Учасники анкетування – здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою (ОПП) «Агроінженерія».

Всього опитано за анкетною для здобувачів вищої освіти щодо якості освітньої програми **348 респондентів** ступенів вищої освіти «Бакалавр» та «Магістр», контингент яких представлено на рисунку 1. Результати було опрацьовано за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel (з допустимою похибкою вимірювання 0,1%).

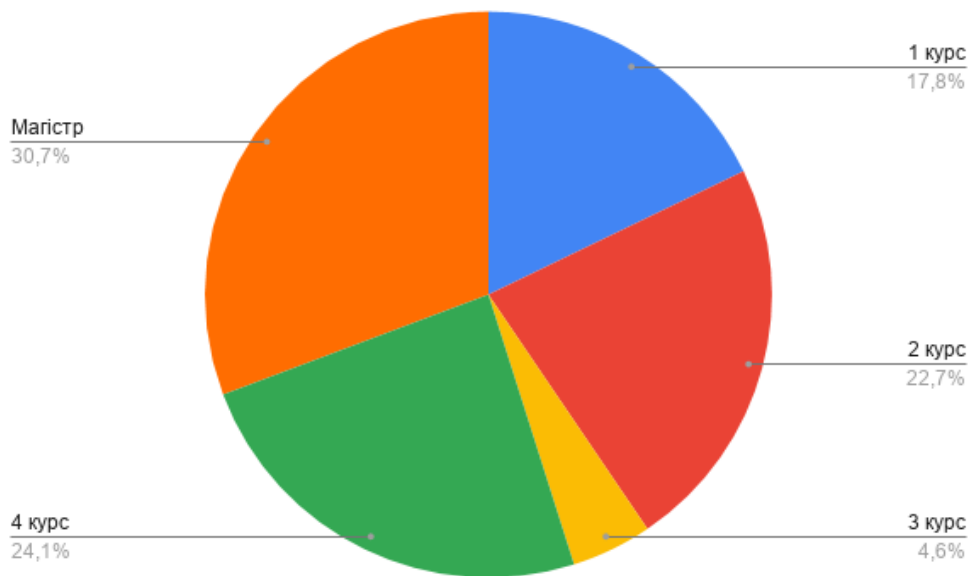

Рис. 1. Контингент респондентів (у відсотках)

Оцінку здійснювали за 5-бальною шкалою:

- 1 бал – якість відсутня;
- 2 бали – якість проявляється зрідка;
- 3 бали – якість проявляється на достатньому рівні;
- 4 бали – проявляється часто;
- 5 балів – якість проявляється практично завжди.

Результати оцінювання здобувачами вищої освіти представлено у таблиці 1.

Таблиця 1- Оцінювання якості ОПП «Агроінженерія» здобувачами вищої освіти (у відсотках)

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали				
		5	4	3	2	1
1	Задоволеність навчанням за обраною освітньою програмою	61,8	29,3	8,0	0,3	0,6
2	Зрозумілість мети, цілей і очікуваних результатів вивчення дисциплін	58,7	31,0	8,3	1,1	0,9
3	Відповідність отриманих результатів вивчення дисциплін заявленим в них цілям	58,4	33,9	6,3	1,4	0
4	Актуальність освітньої програми у світлі найновіших досліджень у відповідній галузі	56,3	31,3	8,9	2,9	0,6
5	Співвідношення теоретичної і практичної частини	55,7	30,5	9,5	2,6	1,7
6	Прозорість та чесність оцінювання знань	68,4	23,3	5,7	1,7	0,9
7	Використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)	58,4	27,3	11,2	2,0	1,1
8	Спрямованість дисциплін на майбутню професію	60,1	29,0	6,9	2,0	2,0
9	Обґрунтованість навантаження на здобувача вищої освіти (кількість дисциплін на семестр, кількість годин аудиторної і самостійної роботи на тиждень)	56,7	31,3	8,6	2,0	1,4
10	Організація наукових і практичних заходів професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)	56,1	33,4	8,0	1,1	1,4
11	Залучення здобувачів вищої освіти до організації, проведення та участі у наукових і практичних заходах	60,7	27,6	10,3	1,1	0,3
12	Доступність графіків освітнього процесу та розкладів	67,8	25,9	5,7	0,3	0,3
13	Доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки університету, репозитарію	71,3	23,9	4,3	0,5	0
14	Якість методичних матеріалів дисциплін на НІП ТДАТУ	66,7	26,1	6,0	0,6	0,6
15	Допоміжний персонал деканату, кафедр та бібліотеки кваліфіковано та доброзичливо сприяє моєму навчання	72,7	23,3	3,4	0,3	0,3

Відповідно до результатів анкетування, оцінка організації освітнього процесу за ОПП «Агроінженерія» за всіма критеріями є досить високою. Найвищі оцінки (максимальна сума відсотків за балами «5» і «4») здобувачі вищої освіти поставили за критеріями: «доступність графіків освітнього процесу та розкладів», «доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки університету, репозитарію» та «допоміжний персонал деканату, кафедр та бібліотеки кваліфіковано та доброзичливо сприяє моєму навчанню». Найнижче (максимальна сума відсотків за балами «1» і «2») здобувачі вищої освіти оцінили: «співвідношення теоретичної і практичної частини» та «спрямованість дисциплін на майбутню професію».

Загальну оцінку якості освітнього процесу за ОПП «Агроінженерія» здобувачами вищої освіти різних курсів представлено у таблиці 2. Найвищі бали поставили здобувачі **3 курсу** (75,8 % опитаних оцінили на 5 балів та 17,9% на 4 бали). 3,4 % опитаних здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» оцінили якість освітніх послуг на незадовільному рівні.

Таблиця 2 - Оцінювання якості ОПП «Агроінженерія» здобувачами вищої освіти різних курсів (у відсотках)

№ з/п	Курс, на якому навчається здобувач вищої освіти	Бали				
		5	4	3	2	1
1	1 курс	66,3	25,1	6,8	1,3	0,5
2	2 курс	64,0	28,2	7,5	0,3	0
3	3 курс	75,8	17,9	6,3	0	0
4	4 курс	56,3	32,1	8,7	1,9	1,0
5	магістри	60,3	29,4	6,9	1,9	1,5

Інші пропозиції щодо покращання якості освіти та освітнього процесу в ТДАТУ, які запропонували здобувачі вищої освіти при опитуванні:

- більше запроваджувати на парах цікавих дискусій, тренінгів;
- більше практичних заходів та занять;
- зробити тиждень лекцій і наступний тиждень практик.

*Якість викладання дисциплін здобувачами вищої освіти спеціальності «Агроінженерія» було запропоновано оцінити за **25 критеріями**.*

Аналіз **1492 анкет** (таблиця 3) показав, що вони в цілому задоволені рівнем викладання дисциплін з середнім відсотком відвідуваності **85,7%**. Найвищими балами в I розділі «**Методичний рівень знань**» оцінено «слідкує за реакцією аудиторії», «володіє високою культурою мовлення» та «якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на НПП»; в II розділі «**Теоретичний рівень занять**» - «проявляє професійну ерудицію» та «наводить науково-

обґрунтовані аргументи»; в III розділі «Ставлення до здобувачів вищої освіти» - «прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання», «охайність, зовнішній вигляд».

Таблиця 3 – Оцінювання якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти (у відсотках)

Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
I. Методичний рівень занять (середнє значення)	73,6	16,2	7,4	1,5	1,2
Викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій	75,4	13,9	7,7	1,5	1,5
Дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, відокремлює важливі моменти	73,0	16,8	7,6	1,5	1,0
Може викликати і підтримати інтерес аудиторії до дисципліни	73,5	16,2	7,4	1,7	1,1
Слідкує за реакцією аудиторії	74,2	16,1	7,2	1,3	1,2
Ставить питання і мотивує до дискусії	73,0	16,5	7,6	1,7	1,3
Володіє високою культурою мовлення	74,7	15,8	7,2	1,1	1,1
Дотримується оптимального темпу викладення матеріалу	72,3	17,7	7,2	1,6	1,3
Проявляє творчий підхід та інтерес до своєї роботи	73,8	16,0	7,4	1,7	1,1
Використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)	73,2	16,6	8,0	1,2	1,0
Якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на НІП	75,3	15,0	7,0	1,7	1,0
Спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни	70,6	18,4	7,7	1,4	1,9
Використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)	73,7	15,8	7,2	1,9	1,3
II. Теоретичний рівень занять (середнє значення)	73,6	15,9	7,6	1,7	1,2
Проявляє професійну ерудицію	75,4	14,6	7,4	1,5	1,1
Знайомить з останніми досягненнями науки	71,8	17,1	7,9	1,9	1,3
Наводить науково-обґрунтовані аргументи	73,2	17,0	7,2	1,6	0,9
Пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців	72,7	16,4	7,6	1,8	1,5
Організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)	74,8	14,4	7,9	1,7	1,1
III. Ставлення до здобувачів вищої освіти (середнє значення)	75,1	14,9	7,4	1,6	1,1
Доброзичливість і тактовність, толерантність	76,2	13,3	7,4	2,0	1,1
Пунктуальність, організованість	73,7	15,9	8,2	1,3	0,9
Вимогливість, наполегливість	73,7	16,4	6,9	2,1	0,9
Зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти	73,1	16,2	7,5	1,9	1,3
Зрозумілі й оприлюднені критерії виставлення оцінок	74,1	15,4	7,4	1,8	1,2
Прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання	75,1	15,3	7,0	1,4	1,2
Охайність, зовнішній вигляд	76,7	14,2	7,0	1,3	0,8
Доброчесність	77,8	12,3	7,5	1,3	1,0
Середній показник відвідуваності занять	85,7				

Найнижчі бали в **I розділі** отримано за «спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни», «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)»; в **II розділі** – «знайомить з останніми досягненнями науки», «пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців»; в **III розділі** – «доброзичливість і тактовність, толерантність», «зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти».

Висновки

1. Моніторинг оцінювання якості ОПП «Агроінженерія» здобувачами вищої освіти показав, що позитивні результати в забезпеченні якості освітньої діяльності були отримані за критеріями: «доступність графіків освітнього процесу та розкладів», «доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки університету, репозитарію», «допоміжний персонал деканату, кафедр та бібліотеки кваліфіковано та доброзичливо сприяє моєму навчанню». Але є критерії, за якими невеликий відсоток (до 4,3%) здобувачів вищої освіти не зовсім задоволені якістю освітнього процесу. Зокрема це: «співвідношення теоретичної і практичної частини» та «спрямованість дисциплін на майбутню професію». На підвищення якості останніх слід звернути увагу не тільки деканату, а і завідувачам та науково-педагогічним працівникам, перш за все, випускових кафедр. А, при оновленні освітньої програми гаранту з робочою групою на цих складових необхідно зупинитись більш детально.

2. З метою підвищення якості освітнього процесу за освітньою програмою «Агроінженерія» та врахування думок здобувачів вищої освіти необхідно практичні заняття з навчальних дисциплін професійної підготовки планувати таким чином, щоб допомогти їм систематизувати, закріпити і поглибити знання теоретичного характеру; навчити їх навчатися прийомам рішення практичних завдань; навчити їх працювати з книгою, спеціальною документацією і схемами, користуватися довідковою та науковою літературою; формувати у них вміння вчитися самостійно, тобто опановувати методами, способами і прийомами самонавчання, саморозвитку і самоконтролю.

З урахуванням виконуваних функцій до практичного заняття, як і до інших методів навчання за ОП «Агроінженерія», слід пред'являти вимоги науковості, доступності, єдності форми і змісту, органічного зв'язку з іншими видами навчальних занять і практикою.

Практичні заняття доцільно формувати за рішенням різних прикладних задач, приклади яких були представлені на лекціях. В результаті у здобувача вищої освіти повинен бути вироблений певний професійний підхід до вирішення кожного завдання та інтуїція. У зв'язку з цим питання скільки потрібно завдань і якого типу, як їх розмістити в часі протягом змістовного модуля, якими завданнями самостійної роботи їх підкріпити тощо, повинно прагнути до того, щоб це давало цілісне уявлення про предмет дисципліни. Методична функція повинна виступати тут у ролі ведучої.

Здобувачі вищої освіти в процесі навчання повинні бачити провідну ідею курсу та її зв'язок з майбутньою практичною професійною діяльністю. Мета занять повинна бути зрозуміла не тільки викладачеві, а й студенту. Підготовка викладача до проведення практичного заняття повинна включати:

- добір питань для самостійного опрацювання матеріалу, що дозволяє отримати уявлення про зміст лекційного матеріалу;

- вибір матеріалу для прикладів і практичних завдань. Підбираючи завдання, викладач повинен знати: чому він пропонує дану задачу, а не іншу (вибір завдання не повинен бути випадковим) та що з рішення цього завдання повинен витягти здобувач вищої освіти (передбачати безпосередній практичний результат розв'язання обраної задачі). А також - що дає її рішення студенту для оволодіння темою і дисципліною в цілому (розглядати рішення кожного завдання як чергову "сходінку" навчання);

- розв'язання підібраних завдань самим викладачем (кожна задача, запропонована здобувачам вищої освіти, повинна бути попередньо вирішена і методично-опрацьована);

- розподілення часу, відведеного на заняття, на рішення кожної задачі;

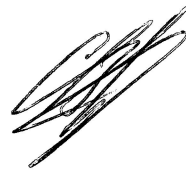
- підбір ілюстративного матеріалу (плакатів, схем), необхідного для вирішення завдань, продумування розташування інформації і записів на дошці, а також різного роду демонстрацій.

3. З метою конкретизації спрямованості дисциплін на майбутню професію при розробленні робочих навчальних програм підготовки здобувачів вищої освіти за ОП «Агроінженерія» науково-педагогічним працівникам слід більше уваги приділяти новим технологіям у сільському господарстві з подальшими прикладами їх практичного використання. Зосереджуватися на об'єктах діяльності майбутнього агроінженера, пов'язаних з ефективним функціонуванням сучасної сільськогосподарської техніки і механізованими технологіями, досконаліми технологічними процесами та системами машин з виробництва, первинної обробки, зберігання і транспортування сільськогосподарської продукції, використанням машин та засобів механізації в системі точного землеробства, результатами наукових досліджень в агропромисловому виробництві тощо.

4. Аналіз результатів оцінювання якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти показав, що вони в цілому задоволені рівнем викладання дисциплін за ОП «Агроінженерія». Найвищі бали були отримані за критеріями: «слідкує за реакцією аудиторії», «володіє високою культурою мовлення» та «якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на НІП»; «проявляє професійну ерудицію» та «наводить науково-обґрунтовані аргументи»; «прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання», «охайність, зовнішній вигляд». Водночас, найнижчі бали отримано за критеріями: «спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни», «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)»; «знайомить з останніми досягненнями науки», «пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців»; «доброзичливість і тактовність, толерантність», «зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти». Останнє спонукає на запровадження комплексу заходів для підвищення якості викладання дисциплін. Зокрема, викладачам при плануванні самостійної роботи з дисциплін пропонується більше завдань створювати за посиланням до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ. В робочих програмах з дисциплін слід планувати заходи з відвідування виставкових наукових

заходів, торгівельних майданчиків дилерів сучасної с.-г. техніки та обладнання, засобів захисту рослин тощо. Також, викладачам вважається за доцільним посилити рівень та якість використання технічних засобів навчання в процесі викладання дисциплін, шляхом створення відео-лекцій, презентацій з інновацій в агроінженерії. Підвищити якість викладання дисциплін через культуру їх поведінки та мовлення пропонується, з одного боку, шляхом запровадження додаткових семінарів із залученням викладачів кафедри суспільногуманітарних наук, а, з другого боку, через додаткове опитування здобувачів вищої освіти протягом семестру. За негативними результатами таких опитувань деканату вживати відповідні адміністративно-виховні заходи з метою стимулювання конкретного викладача до підвищення таких його якостей, як доброзичливість, тактовність і толерантність.

Декан механіко-технологічного факультету,
д.т.н., професор

Кюрчев С.В.

Завідувач відділу МЯОД ТДАТУ,
к.т.н., доцент

Скляр Р.В.